

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 11. julija 1857.

Nova

postava zavolj cesarskih premij ali daril,

veljavna za kronovino doljno in gornjo Avstrijo, Saleburško, Tiroljsko s Forarlbergom, Štajersko, Koroško, Krajnsko, Primorsko s Terzaškim, Ogersko, Hervaško in Slavonsko, Serbsko Vojvodino s Temeškim banatom, Česko, Moravsko, Sileško, Galicijo, Krakovsko, Bukovino in Erdelj. *)

Da bi se konjorejci po deželi spodbadali k skerbnemu verdevanju in varovanju svojih kónj in k umnemu ravnanju z njimi, sosebno pa, da bi se zredila množina dobrih kobil za pleme, s katerimi bi se dala domača reja kónj povzdigniti in zboljšati, je Njegovo c. k. apostoljsko Veličanstvo cesar z Najvišjim sklepom, danim v Milanu 27. dne januarja 1857, blagovolil za tri leta dopustiti, da se bode vsako leto 3250 cesarskih cekinov v zlatu iz državnih dnarjev dalo za premije ali darila. Zastran dobivke teh daril se dajejo s tem sledeče odločbe:

§. 1.

Darila za rejo kónj iz državnih ali cesarskih dnarjev se bodo dajale:

1. kobilam od 4. do 7. leta s čverstim sesajom žebetom, ktere so dobro rejene, zdrave in močne, in imajo lastnosti dobre kobile za pleme;

2. triletnim žebicam ali kobilicam, ki kažejo, da bodo posebno dobre za pleme, in še niso vozile (niso bile še vprežene).

§. 2.

Lastniki kobil, ki se hočejo pognati za te darila, morajo z županovim spričevalom izkazati, da je kobila, s sesavnim žebetom pripeljana, že preden se je ožrebila, njih bila, ali da je pripeljana triletna žebica od kobile, ktera je ob času ožrebljenja njih bila, in da so jo oni zredili.

§. 3.

Kobila z žebetom, ki je enkrat že dobila darilo, se sme do 7. leta še za drugo darilo predstaviti, če se v kakem poznejšem letu po obdaritvi zopet pripelje s čverstim žebetom. Kobile pa, ki so že dvakrat prejele darilo, se več ne smejo pripeljevati.

Ravno tako smejo triletné žebice, ki so prejele konjorejsko darilo, potem kakor kobile z žebetom še dvakrat darilo dobiti.

§. 4.

Mesta, kjer se bojo te darila delile, in pa število in znesek daril, ki se bodo vsako leto kobilam z žebetom in triletnim žebicam (kobilicam) dale, se bojo na koncu te postave povedale.

§. 5.

Darila se smejo prisojati samo takim kobilam, od katerih se spozná, da so darila vredne. Ktera kobila je darila vredna, to se sodi vselej z ozirom na višjo ali nižjo stopnjo konjske reje tiste okolice, kjer se premije delijo.

*) Po ukazu c. k. ministerstva notranjih oprav in c. k. armadnega nadpoveljstva od 27. aprila 1857, vzetem iz XX. dela deželnega vladnega lista za krajnsko kronovino. Vred.

Kobile, katerim se očitno vidi, da so slabo vardevane, ne smejo dobivati darila.

§. 6.

Kar se daril v kakem predstavnem mestu (štacijonu) ne razdeli, ker ni dovelj darila vrednih kobil, se ne sme prenašati ne na drugo predstavno mesto, ne na poznejšo delitev daril, marveč pripada državnemu dnarstvu nazaj.

Vendar pa je po izjemi dopušeno, da darila, ktere so za kobile z žebetom odločene, kar se jih v kakem predstavnem mestu ne razdeli, ker ni dovelj daril vredne živine, se smejo podeliti triletnim žebicam, ktere so v ravno tistem predstavnem mestu spoznanega darila vredne, če za take darila vredne triletné kobile ne bi zadosti bilo število njim namenjenih daril.

V enacih okolišinah se smejo tudi darila triletnim žebicam odločene razdeliti med kobile z žebetom pri sescu.

§. 7.

Razun Dunaja, Pešta, Pardubic, Lvova in Kološvara se imajo te darila v vseh drugih mestih vsako leto mesca avgusta (vélikega serpana) in septembra (kimovca) deliti.

Deželno poglavarstvo vsake kronovine bode po dogovoru z zadevnim žebčarijskim in dopolnitnim poveljstvom odločilo dan, kterege se bodo v vsakem predstavnem mestu delile darila.

Odločene dneve, predstavne mesta, število in znesek daril, ki se bodo razdelile, in pa tiste odločbe tega ukaza, ktere je treba vediti temu, kdor se hoče za darilo potegniti, sosebno §. 1., 2. in 3., mora politična deželna oblast vsako leto o pravem času po uredskem deželnem časniku razglasiti; tudi naj se napravi, da jih bodo vsi posamezni konjoredniki po deželi zvedili.

§. 8.

Da bi se postavljene predstavne mesta za stanovitno premenile ali pa verstenje med dvema predstavnima mestoma ukazano za vselej drugače odločilo, to sme po zadevnih nasvetih, če bi se kaj takega pozneje gledé na okolišine tega ali unega kraja pokazalo potrebno ali koristno, samo ministerstvo notranjih zadev po dogovoru z armadnim nadpoveljstvom ukazati.

Politična deželna oblast pa sme, po dogovoru za zadevnim žebčarijskim in dopolnitnim poveljstvom iz živino-zdravstvenih ozirov ukazati, da se predstavne mesta začasno prelože, za kar ji ni treba popred zadobiti višjega dovoljenja, samo da to reč pozneje naznani. (Kon. sl.)

Kaj je slana, nje vzrok in kako se je obvarovati? *)

C. Vzrok slane.

(Dalje.)

Vsaka sogreta stvar puhti iz sebe toploto naravnost in v žarkih tako kakor sonce svoje žarke razpušlja iz sebe;

*) V 52. listu v nadpisu tega sastavka prosimo namesto „toča“ popraviti slana. Vred.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 15. julija 1857.

Nova

postava zavolj ces. konjskih premij ali daril.

(Konec).

§. 9.

Ali so pripeljane kobile z žebetom in pa triletne žebice vredne darila, in katerim izmed njih gre dati darilo, to sodi posebna komisija, koja dela svoje razsodbe po večini glasov vseh pričujočih komisijnih udov. Pri enacem številu glasov odločuje srečka (loz).

§. 10.

Ta komisija, sestavljena iz mož vojaškega in nevojaškega stanu, obstoji:

1. od strani nevojaškega ali civilnega stanú: 1) iz kresijskega glavarja zadevnega predstavnega mesta ali njegovega namestnika, in v kronovinah, ktere niso razdeljene v kresije, iz političnega uradnika, kterega odloči deželni poglavar, 2) iz nevojaškega živino-zdravnika 3) in iz dveh zvedenih zaupnih mož, koja izbera deželni poglavar; — 2. od strani vojaštva: 1) iz generala ali štabnega oficirja konjice, kterega odloči armadno nadpoveljstvo, 2) iz odbranca zadevnega žebčarijskega in remontnega poveljstva in 3) njegovega živino-zdravnika.

§. 11.

Komisija mora vse kobile, kar jih je za predstavo pripeljanih, natanko pregledati in najpred odločiti: ktere njih so darila vredne, in potem še razsoditi, ktere teh živinčet, ki so po pregledu darila vredne, dobé darila za razdelitev namenjene in sicer ktero živinče dobí prvo, ktero nižje darilo.

Ni dopušeno deliti eno darilo med dvoje ali več darila vrednih živinčet.

§. 12.

Politični komisar bode prisojene darila lastnikom obdarjenih žival v pričo vse komisije in vseh tistih, kteri so pripeljali kako živinče, precí v gotovini odrajtal in od njega vzel pismo poteljilo, da je prejel darilo.

Ob enem se bojo očitno prebrale imena tistih gospodarjev, kteri so pripeljali darila vredne kobile, pa niso mogli dobiti daril, ker jih je premalo.

Ta izid razdelitve daril in število pripeljanih kobil se mora v vsaki kronovini razglasiti po uradskem deželnem časniku.

§. 13.

Politični komisar mora zastran delitve daril in njenega izida napraviti zapisnik, kterega podpišejo vsi udje komisije, in poslati ga deželnemu poglavarju.

Deželni poglavar bo vsako leto po dokončani delitvi daril v vseh predstavnih mestih zadevne kronovine ali upravne okolije zbrane zapisnike predložil ministerstvu notranjih opravil, ktero jih podá armadnemu nadpoveljstvu.

Kazalo daril, ki se bojo za konjsko rejo vsako leto delile.

Za vse dežele našega cesarstva so določene mesta (štacijoni), kjer se bojo te darila (3250 cekinov) delile. V „Novice“ ne moremo vseh vzeti, tedaj imenujemo le nektare.

Za Štajarsko je določenih 136 cekinov za 16 premij, ktere se bojo za zgornje Štajarsko versteč eno leto v Gradcu, drugo v Hartbergu, — za spodnje Štajarsko pa eno leto v Marburgu, drugo v Celji delile in sicer povsod eni kobil s sesavnim žebetom 20 cekinov, trem pa po 6 cek., potem eni triletni žebici 12 cek., trem pa po 6 cek.

Za Koroško je določenih 100 cekinov za 14 premij, ktere se bojo versteč delile eno leto v Celovcu, drugo v Voflsbergu, eno leto v Belaku, drugo pa v Sachsenburgu, in sicer povsod eni kobil s sesavnim žebetom 15 cek., trem pa po 5 cek., eni triletni žebici 10 cek., dvema pa po 5 cek.

Za Krajnsko je določeno 50 cekinov za 7 premij, ktere se bojo versteč delile eno leto v Kranji, drugo pa v Mokronogu ali Postojni, in sicer povsod eni kobil s sesavnim žebetom 15 cekinov, trem pa po 5 cek., eni triletni žebici po 10 cek., dvema pa po 5 cek.

Ravno toliko in takih premij kakor na Krajnskem je določeno za Teržaško in Gorjško (50 cekinov za 7 premij), ktere se bojo versteč eno leto v Gorici, drug pa v Paznu delile v tistem številu kakor na Krajnskem.

Za Horvaško in Slavonsko je določeno 110 cekinov za 16 premij, ktere se bojo versteč delile eno leto v Zagrebu, drugo v Čakovcu, eno v Oseku, drugo v Rumi in sicer povsod eni kobil s sesavnim žebetom po 15 cekinov, trem po 5 cek., eni triletni žebici po 10 cek., trem pa po 5 cek.

Kaj je slana, nje vzrok in kako se je obvarovati?

D. Kako odverniti slano.

(Dalje in konec.)

Slišali smo, da se odverne slana, če tudi le od daleč pokrijemo zemljo, da ne more vsa gorkota iz nje izpuhtiti; pa tudi od druge strani pomaga to pokrivalo, ker pod senco njegovo zmerznjeni sadeži se le počasi odtajajo. Vertnarji to dobro vedó, zato pokrijejo s štorijami zid, ob kterem imajo breskve, marelice ali terte, ali kar je še lažje storiti, napravijo nad zidom kakoršno koli streho.

Se vé, da s strehami kmetovavec ne more varovati svojega polja. Že gori smo rekli, da oblačno nebo odverne slano, in da že sama megla je zadosti, da se sadeži prehitro ne razhlade.

Ker so ljudje vidili, da podnebna megla odverne slano, jim je ta tako rekoč s perstom pokazala, naj napravijo na kakošno drugo vižo meglo. To pa se dá lahko sto-